

ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา ย่านคลองสาน มีสมเด็จพระเจ้าพระยาท่านไหนบ้าง?

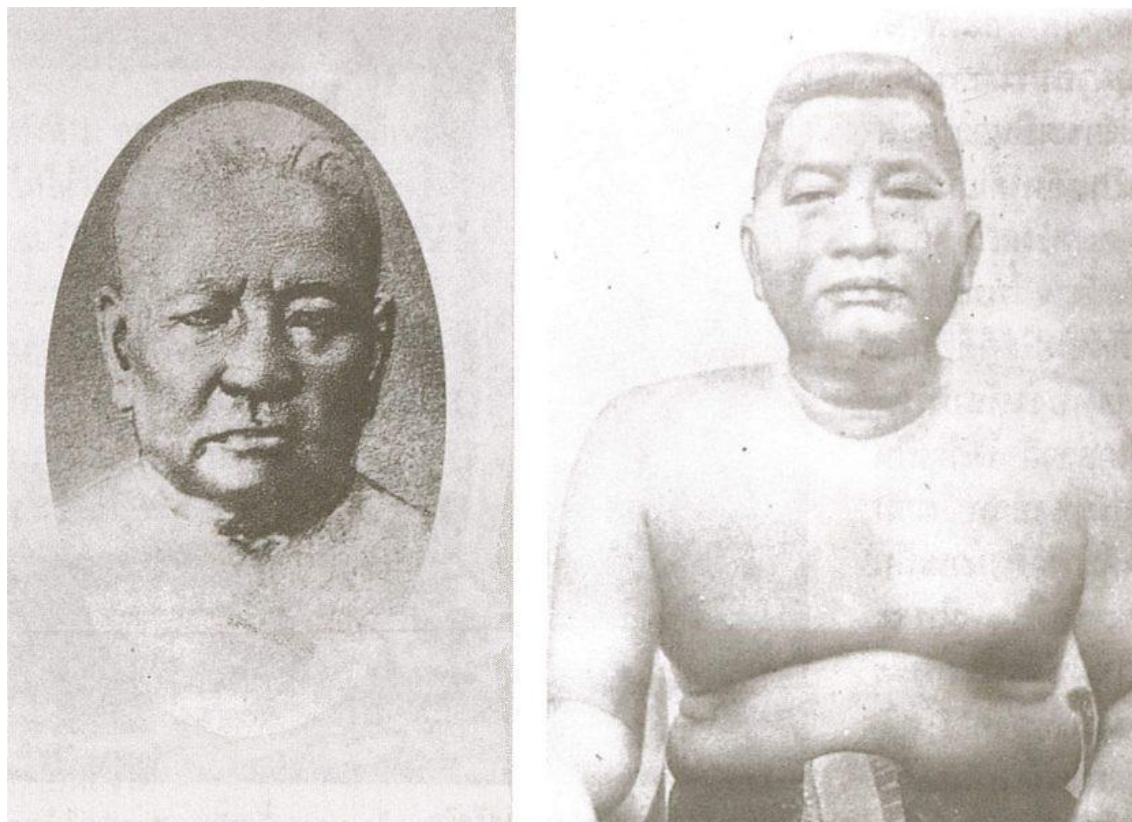

สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค)

ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา ตั้งอยู่ในพื้นที่เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร หลายคนเมื่อได้ยินชื่อถนนเส้นนี้แล้ว อาจสงสัยว่า หมายถึง “สมเด็จพระเจ้าพระยา” ท่านไหน?

ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา

ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยาสร้างในรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2472 นับเป็นถนนสายที่ 2 ของโครงการตัดและขยายถนน 11 สาย ในจังหวัดธนบุรี พจนานุกรมวิสามานยนามไทย ของราชบัณฑิตยสถาน กล่าวถึงที่มาของชื่อถนนว่า สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงตั้งชื่อถนนทุกเกล้าๆ ถวายแด่ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ว่า “ถนนสมเด็จพระเจ้าพระยา” เพราะถนนเส้นนี้ตัดตามแนวถนนที่สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) ได้สร้างไว้ ทั้งยังเป็นเส้นทางที่จวน (บ้าน) ของ “สมเด็จพระเจ้าพระยา” ถึง 4 ท่าน ตั้งอยู่ ได้แก่ สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ซึ่งต่อมาก็คือ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) ได้รับพระราชทานเลื่อนขึ้นเป็นสมเด็จพระเจ้าพระยา ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

(ซ้าย) สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) หรือ “สมเด็จพระองค์ใหญ่” ขุนนางผู้กุมอำนาจสูงสุดในสมัยรัชกาลที่ 3 และ 4 เป็นผู้สนับสนุนเจ้าฟ้ามงกุฎขึ้นครองราชสมบัติ ซึ่งเป็นการฝังรากฐานของตระกูลบุนนาคให้มั่นคงต่อมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 (ขวา) สมเด็จพระยาบรมมหาพิชัยญาติ (ทัต บุนนาค) หรือ “สมเด็จพระองค์น้อย” น้องชายร่วมสายเลือดของสมเด็จพระองค์ใหญ่ ได้ไต่เต้าจากตำแหน่งจมีนเด็กชาในสมัยรัชกาลที่ 3 จนกระทั่งมีอำนาจทางการเมืองไม่ด้อยกว่าพี่ชาย

สมเด็จพระยาบรมมหาพิชัยญาติ (ทัต บุนนาค) น้องชายสมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) ได้รับพระราชทานเลื่อนขึ้นเป็นสมเด็จพระยา ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เช่นเดียวกัน สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) บุตรคนใหญ่ของสมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) และท่านผู้หญิงจัน เป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินช่วงต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ปัจจุบัน ถนนสมเด็จพระยาเริ่มต้นในพื้นที่แขวงสมเด็จพระยาจากถนนประชาธิปไตยที่วงเวียนเล็ก ไปตัดกับถนนท่าดินแดงที่สี่แยกท่าดินแดง แล้วตรงไปสู่ตึกสี่แยกคลองสาน ซึ่งเป็น จุดตัดกับถนนลาดหญ้า เดิมกำหนดแนวเส้นทางถนนนี้ไว้ตั้งแต่ปากคลองสานถึงวัดอมรินทราราม แต่สร้างเสร็จเพียงช่วงหัวถนนและช่วงปลายถนนเท่านั้น จึงเรียกช่วงหัวถนนนี้ว่า ถนนสมเด็จพระยา และเรียกถนนช่วงปลายจากวัดอมรินทรารามถึงวัดอรุณราชวรารามว่า ถนนอรุณอมรินทร์

สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค)
ผู้บัญชาราชการแผ่นดิน

เอกสารอ้างอิง

กองบรรณาธิการศิลปวัฒนธรรม. (2567 4 ตุลาคม). ถนนสมเด็จพระยา ย่านคลองสาน มีสมเด็จพระยาท่าน

ไหนบ้าง?. ศิลปวัฒนธรรม. https://www.silpa-mag.com/culture/article_128180